

BOSHLANG'ICH SINFDA MASALALARNI O'RGANISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Otojanova N. B.

Otajonov S. B.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti

Annotatsiya:

maqolada boshlang'ich sinfda masalalarni o'rganishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish haqida gap borgan.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, pedagogika, pedagogik kompetentlik, pedagogik mahorat.

Ma'lumki, 1-sinf o'quvchilari darsda yechiladigan masala mazmunini to'g'ridan-to'g'ri tushunmaydilar, chunki ular hamma narsaga qiziquvchan bo'lganligi uchun ham ularning fikrlari tarqoq bo'ladi. Shuning uchun ham masalalar yechish jarayonida o'quvchilar fikrini to'la qila olish va masala mazmunini yanada tushunarliroq bayon qilish kerak bo'ladi. Bu vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirish yo'llaridan biri darsda ko'rsatilgan qurollardan o'rinli foydalanish bilan birga yaxshi tashkil etilgan og'zaki suhbat hisoblanadi. Fikrimizning dalili uchun bir necha masalaning yechilishi namunasini ko'rib o'tamiz.

1. Simyog'ochga 4 ta qaldirg'och qo'ngan edi. Yana 3 ta qaldirg'och kelib qo'ndi, so'ngra 2 ta qaldirg'och uchib ketdi. Simyog'ochda nechta qaldirg'och qoldi?

O'qituvchi kartochkani ko'rsatib suhbat o'tkaziladi.

Simyog'ochga qo'nib turgan qaldirg'ochlar 4 ta

Bor edi-4 ta q.

Qo'ndi- 3 ta q

Uchdi -2 ta q.

Qoldi – 2 ta q.

- Bolalar simyog'ochda avval nechta qaldirg'och bor edi?

- 4 ta qaldirg'och bor edi.

- Yana nechta qaldirg'och kelib qo'ndi?

- 3 ta qaldirg'och kelib qo'ndi.

- Simyog'ochda hammasi bo'lib nechta qaldirg'och bo'ldi?

- 7 ta qaldirg'och bo'ldi.

- Shundan nechtasi uchib ketdi.

- 2 ta qaldirg'och uchib ketdi.

- Simyog'ochda nechta qaldirg'och qoldi.

Kartochkadagi qaldirg'ochning usti qog'oz bilan berkitiladi. Bunday tushuntirish orqali o'quvchilar faqat masala mazmuniga tushunibgina qolmasdan balki, o'g'zaki yechishga ham

yetic boradilar. Shundan so'ng masala sharti yana bir marta o'quvchilar bilan birgalikda takrorlanadi va shartiga ko'ra quyidagi tartibda ifoda tuzib yechiladi.

Simyog'ochda 4 ta qaldirg'och bor edi. Yana 3 ta qaldirg'och kelib qo'ndi: $3+4$. Shundan 2 tasi uchib ketdi: $4+3-2$

Endi bu ifoda osonlikcha yechiladi. Ya'ni avval 4 va 3 sonlari qo'shiladi. Yig'indi(7) hosil bo'ladi. Yig'indidan 2 soni ayriladi. Natijada izlangan son (5) hosil bo'ladi.

Javob: 5 ta qaldirg'och qoldi.

Shundan so'ng o'quvchilar yuqoridagilarni daftarlariga yozib oladilar.

2. Nasibada 4 ta olma bor edi. Onasi unga yana 3 ta olma berdi. U 2 ta olmani yedi. Uning nechta olmasi qoldi?

Bor edi-4 ta

Onasi berdi- 3ta

O'zi yedi – 2 ta

Qoldi-?

Kartochkani bolalarga ko'rsatib, suhbat o'tkaziladi.

- Bolalar siz kartochkadan nimani ko'ryapsiz?
- 2 qator olmalarni.
- Nechta olma rasmini ko'rdingiz?
- 4 ta olma va 3 ta olmani
- Nasibaga onasi nechta olma berdi?
- 3 ta olma berdi.
- Nasiba nechta olma yedi?
- U olmalardan 2 tasini yedi.
- Uning nechta olmasi qoldi?
- O'zida 4 ta, onasi 3 ta olma bergan edi. Jami $4+3=7$ ta olma bo'ldi. 2 ta olmani yeganidan keyin $4 + 3 = 7 - 2 = 5$ ta olma qoldi.

O'quvchilar o'qituvchilar yordamida ifoda tuzib masalani boshqa usulda yechishlari ham mumkin. $4+3-2=4-2+3=2+3=5$. Javob: 5 ta olma qoldi.

Bu safar masala ayirmaga sonni qo'shish usuli bilan yechiladi.

3. Akvariumning bir tomonida 4 ta baliq yuribdi, 2-tomonida 3 ta baliq yuribdi. Nodira 2-tomondagi baliqlardan 2 tasini oldi. Akvariumda nechta baliq qoldi?

Masala sharti o'qib tushuntiriladi va akvarium haqida tushuncha beriladi.

- Akvarium bu – baliqchalar solib qo'yilgan idish. Ko'rgazma bolalarga ko'rsatiladi va og'zaki yechiladi.
- Bolalar akvariumning bir tomonida nechta baliq bor ekan?
- 4 ta baliq bor ekan.
- Ikkinchi tomonida-chi?
- 3 ta baliq.

- Nodira nechta baliq oldi, qaysi tomondagidan?
- 2 ta baliq oldi, ikkinchi tomondagidan.
- Akvariumda nechta baliq qoldi?

Shundan keyin bironta o'quvchini darstaxtaga chiqarib, ifoda tuzdiriladi va hosil bo'lgan ifodaning son qiymati topiladi.

$$(4+3)-2=4+(3-2)=4+1=5 \text{ ta}$$

Javob: 5 ta baliq qoldi.

Tajribalar shuni ko'rsatadiki, shunday rasmlı qog'oz lavhachalar orqali masalalar ifodasini tuzish va yechish oson bo'ladi. Oz vaqt ichida ko'p masala yechiladi. O'quvchilar qog'oz lavhalardagi masalaga mos rasmlı o'z ko'zlari bilan ko'rib, masalaning mazmunini tez tushunadilar va uni oson yechadilar, fanga qizqadilar, dars jarayonida o'quvchilarning faolligi ortadi.

Masala yechish jarayonida o'quvchilar har bir amal ma'nosini, ularni qo'llashning asosiy hollarini o'zlashtiradilar, o'gzaki va yozma hisoblash malakalari mustahkamlanadi. Bu esa o'z navbatida o'quvchilarning mustaqil faoliyatlarini rivojlantirish uchun, ularda faollik va tashabbuskorlikni oshirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi. O'quvchilarning fikrlash faoliyatlarini va nutqlarini o'stirish uchun ularni masalalarni va ularning yechilishini tahlil qilishlariga, masalani yechishdagi har bir amalni asoslab berishga o'rgatish muhimdir.

Adabiyotlar

1. N. B. Otajonova Application of integrals in exact sciences, Pedagogy & Psychology Theory and Practice, 2021, № 2(34), pp.20-23
2. J.U.Begaliyev, N.B.Otojonova, I.U.Tadjibaev The role of physics in the teaching of exact and natural sciences // Academic research in educational sciences, 2021, volume 2, issue 5, pp.42-57
3. N.B.Otojonova Cluster method in organizing mathematics lessons // Scientific progress, 2021, volume 2, issue 2, pp.64-66.